KT-01 · Bài 2

Thế nào là một yêu cầu viết đúng

Lớp Từ điều khách muốn tới yêu cầu kỹ thuật đo được

m.school by MES LAB

Học xong bài này bạn sẽ

- soi một dòng yêu cầu và nói được nó đạt hay chưa đạt, kèm lý do chỉ ra được ngay trên chính dòng đó.
- Viết lại được một dòng chưa đạt thành một dòng đạt.
- Nói được một dòng là bắt buộc hay mong muốn dựa vào đâu, và ai có quyền đổi loại của nó.

1 · Một dòng yêu cầu viết đúng phải trả lời được bốn câu hỏi

- Yêu cầu (requirement) là một câu viết ra điều sản phẩm phải làm được, viết cho người thiết kế và người nghiệm thu cùng đọc...
- Một dòng đạt thì trả lời được bốn câu hỏi.
- Câu thứ nhất: sản phẩm phải làm được việc gì
- Câu thứ hai: đo bằng đại lượng nào, mức nào là đạt
- Câu thứ ba: mức đó phải đúng trong hoàn cảnh nào
- Câu thứ tư: dòng này là bắt buộc hay là mong muốn

2 · Vì sao mỗi dòng yêu cầu chỉ được nói đúng một việc

- Luật này đến từ chỗ nghiệm thu.
- Nghiệm thu một dòng yêu cầu chỉ có hai kết quả: đạt, hoặc chưa đạt.
- Còn hai lý do nữa.
- Một dòng gộp không giao được cho ai
- Dòng gộp che mất chỗ hai yêu cầu đánh nhau
- Phép soi nhanh: đọc dòng đó rồi hỏi, nếu nửa đầu đạt mà nửa sau không đạt thì dòng này đạt hay chưa đạt.

3 · Vì sao yêu cầu nói việc cần đạt mà không nói cách làm

- Yêu cầu nói sản phẩm phải làm được gì.
- Một ví dụ ở một xưởng đồ nhựa gia dụng tại Việt Nam, không nêu tên ai.
- Viết cách làm vào chỗ của yêu cầu thì ba chuyện xảy ra.
- Người thiết kế mất quyền tìm cách rẻ hơn
- Nghiệm thu đo sai thứ
- Không còn ai chịu trách nhiệm về việc cần đạt

4 · Cách viết cho rộng mà người thiết kế vẫn biết phải đạt tới đâu

- Đọc hết mục 3, nhiều người rút ra một kết luận ngược: vậy cứ viết thoáng ra cho người thiết kế tự do.
- Mơ hồ về cách làm là đúng và cần thiết
- Mơ hồ về việc cần đạt là lỗi
- Đi lên một tầng, rồi dừng ở tầng cao nhất mà vẫn còn thử được
- Ghi lại lý do của mức, một dòng là đủ
- Tách dòng bắt buộc khỏi dòng mong muốn, và biết dựa vào đâu để tách

Bảng tổng hợp

Bảng tổng hợp bốn phần của một dòng yêu cầu

Phần	Câu hỏi nó trả lời	Viết đúng thì thấy gì	Viết sai thì thấy gì
Việc cần đạt	sản phẩm phải làm được việc gì	một việc cụ thể xảy ra với sản phẩm, kể ra được ít nhất hai cách làm thoả nó	một tính chất: tốt, nhanh, bền, tiện. Hoặc một cách làm đã bị chốt sẵn
Đại lượng và mức	đo cái gì, mức nào là đạt	một đại lượng, một con số, một đơn vị	không có số. Hoặc có số mà thiếu đơn vị, thiếu chiều so sánh

Bảng tổng hợp bốn phần của một dòng yêu cầu tiếp

Phần	Câu hỏi nó trả lời	Viết đúng thì thấy gì	Viết sai thì thấy gì
Điều kiện áp dụng	mức đó phải đúng ở đâu, lúc nào	hoàn cảnh dùng thật được nói ra	để trống, nên mỗi bên tự hiểu một hoàn cảnh
Mức độ bắt buộc	đây là bắt buộc hay mong muốn	hai loại nằm riêng, nói thẳng loại nào	trộn chung, nên lúc phải cắt thì người cắt tự chọn

Phần giá trị nhất của bài

Chỗ người ta hay làm sai

- **Ghi điều kiện áp dụng theo hoàn cảnh dễ nhất**

  Cách tránh là hỏi mỗi dòng câu hoàn cảnh khó nhất mà sản phẩm vẫn phải giữ được mức này là gì, rồi ghi đúng hoàn cảnh ấy.

- **Hạ một dòng từ bắt buộc xuống mong muốn mà không ghi lại**

  Cách tránh là coi việc đổi loại của một dòng là một lần sửa bản yêu cầu, do người ký bản ấy quyết, kèm ngày và lý do như mục 4 đã nói.

- **Đi lên quá một tầng khi sửa một dòng đang viết cách làm**

  Cách tránh là sau mỗi lần đi lên, hỏi ngay dòng này thử bằng việc gì.

Ví dụ để khái niệm sáng ra

Ví dụ minh hoạ

- Từ năm 1985 tới năm 1987, máy xạ trị Therac-25 gây ra một loạt ca chiếu quá liều.
- Đọc theo bài này, chúng tôi thấy việc cần đạt là chùm tia không được phát khi các bộ phận chưa vào đúng vị trí.

Điều rút ra: khi việc cần đạt chỉ được giữ bằng đúng một cách làm, cách làm ấy hỏng thì việc cần đạt cũng mất theo.

Ví dụ dưới đây là một ca thật đã cũ, có bản phân tích công khai trên một tạp chí của giới nghề, nên bạn tra lại được.

Bài tập tự chấm

Thử nhìn lại việc của mình

- [ ] Mở bản yêu cầu của một sản phẩm bạn đang làm, hoặc một bản đề bài khách vừa gửi.
- [ ] Đừng lấy cả bản, hãy lấy đúng năm dòng liền nhau, ở giữa bản chứ không phải ở đầu.
- [ ] Với từng dòng, làm ba việc.
- [ ] Việc một, chấm nó theo bốn phần trong bảng tổng hợp, mỗi phần ghi có hoặc không.
- [ ] Việc hai, hỏi dòng đó câu vì sao phải thế; nếu câu trả lời là một việc ở tầng trên thì dòng đang chấm là một cách làm, ghi lại việc ở tầng trên ấy.

Cách tự chấm và lời giải mẫu nằm trong bài trên trang web.

m.school

Đọc trọn bài và làm bài tập tại

mschool.meslab.org/lop/KT-01/bai-02.html

m.school by MES LAB · học không mất phí, không cần đăng nhập